

ПЕРЕДМОВА

Програма виховання і навчання дітей від двох до семи років «Дитина» забезпечує здійснення інтегрованого підходу до навчально-виховної роботи з дітьми. Вона конкретизує зміст завдань комплексного характеру, запропонованих у новій редакції «Базового компонента дошкільної освіти в Україні». Передбачені програмою знання оптимальні для дітей дошкільного віку незалежно від місця їхнього проживання.

Матеріал програми розподілено за роками життя дошкільника, що відповідає сучасним реаліям дошкільної освіти. Така структура зручна для вихователів і сприяє підвищенню якості їхньої роботи.

Успіх освітнього процесу за будь-якою програмою залежить від того, як складено його план, чи всі аспекти розвитку, виховання й навчання дітей у ньому враховані, чи зручно ним користуватися. Грамотно складений план — це надійний путівник у реалізації поставлених програмою завдань.

Планування навчально-виховного процесу організованого характеру робить діяльність вихователя цілеспрямованою та результативною, визначає конкретні завдання, зміст, форми і методи роботи з дітьми.

Розгорнуте перспективне планування складено за блочно-тематичним принципом, оскільки він базується на інтегрованому підході до організації життєдіяльності дітей, забезпечує змістову цілісність, системність, послідовність, ускладнення та повторення програмного матеріалу протягом тематичного тижня.

План подано у вигляді сітки на один тематичний тиждень. Він є основою для складання календарного плану, в якому конкретизуються види, форми, методи та прийоми роботи з дітьми. Матеріал поділено за розділами програми з урахуванням різних видів діяльності: ігрової, розумової, рухової, трудової, образотворчої.

У розділі «Зростаємо дужими» для реалізації основних завдань збереження та зміцнення здоров'я дитини, виховання фізичної культури подано теми фронтальних занять, які проводяться двічі на тиждень, та дібрано рухливі ігри й фізичні вправи, які треба проводити під час денної прогулянки.

Запропонований матеріал із розділу «Дитина у довкіллі» допоможе сформувати в дитини елементарні уявлення про світ речей, предметів, іграшок, побут та життя людей, сприятиме початковому становленню вмінь діяти потрібним чином.

Важливе значення для повноцінного розвитку дитини має своєчасне засвоєння мови, всього багатства її виражальних і змістових засобів. Зміст цієї роботи розкрито в розділі «Мова рідна, слово рідне». Але завдання цього розділу реалізуються також на заняттях з інших розділів програми «Дитина» та в повсякденному житті.

Незаперечним джерелом мовленнєвого розвитку дітей дошкільного віку є художня література, що позитивно впливає на всі структурні рівні мовлення, збагачує емоційну сферу, сприяє моральному вихованню юного покоління. Зміст роботи з художньо-мовленнєвої діяльності представлено в розділі «Художня література», який охоплює ознайомлення дітей з усною народною творчістю та авторськими художніми творами, театралізовану діяльність (ігри-драматизації, інсценування) за їхнім змістом, ознайомлення дітей із книжками.

Зважаючи на методичні рекомендації до програми, заняття з цього розділу бажано проводити з підгрупами. На розсуд вихователів їх можна проводити як у першій, так і в другій половині дня.

Використовувати художні твори в різних формах роботи протягом дня (на заняттях з інших розділів програми, під час режимних процесів, на прогулянці, під час спостережень) доцільно та необхідно, але в цих випадках художній твір відіграє роль лише засобу посилення інтересу.

У розділі «Граючись зростаємо» дібрано різні види ігор (дидактичні, рухливі, творчі), під час яких діти закріплюють набуті знання, привчаються до спільних дій, набувають умінь товаришувати, дружити.

Своєчасно ввести дитину у світ рідної природи, виховати любов до неї, пізнавальний інтерес до її явищ, закласти основи екологічного виховання допоможе планомірна робота з розділу «Віконечко у природу». У цьому розділі визначено систему доступних дітям певного віку цілісних уявлень про природне оточення, пізнавальні дії (практичні, сенсорні, дослідницькі) та види діяльності, що їх опановують діти. Запланований матеріал допоможе:

- навчити дітей спостерігати за природним довкіллям, піклуватися про нього, емоційно сприймати та оцінювати його об'єкти і явища;
- навчити розповідати, запитувати, передавати враження в розповідях, імпровізаціях, малюнках;
- сформувати здатність співпереживати природі, виховувати потребу її оберігати, захищати від бездумного або шкідливого втручання.

Важливе значення для розвитку пізнавальної активності має формування початкових математичних уявлень, які допоможуть дитині орієнтуватися в кількісних, просторових і часових відношеннях. Ця робота запланована в розділі «Математична скарбничка». У системі навчально-виховної роботи з математичним змістом особливе місце посідають інтегровані заняття, на яких математика поєднується з конструюванням, ліпленням, аплікацією, фізичними вправами, спостереженнями за природою тощо. Окремі заняття з цього розділу також бажано проводити підгрупами.

Під час реалізації програмних завдань основною метою вихователя має бути не тільки кількість поданих математичних фактів, які вивчають діти (множини, величини, розміщення в просторі, форми), а й формування основних видів пізнавальної діяльності — практичної, сенсорної, розумової, за допомогою якої усвідомлюються й узагальнюються різноманітні математичні уявлення.

Долучити дитину до краси і гармонії, до світу мистецтва, пробудити її творчі здібності й бажання займатися різними видами художньої діяльності — надзвичайно важливе виховне завдання. У цьому допоможе матеріал, запланований у розділі «Чарівні фарби і талавовиті пальчики», у якому поєднано всі види образотворчої діяльності (малювання, ліплення, аплікація). За програмою «Дитина» заняття з цього розділу рекомендовано проводити в камерній обстановці, розташувавши столи так, щоб діти сиділи разом із вихователем, тобто щоб він був не над дітьми, а поруч. Тому такі заняття теж доцільно проводити в підгруповій формі.

Тематика занять тісно пов'язана з сезонними явищами природи, улюбленими творами художньої літератури, працею людей, традиційними святами, визначними подіями. Умо-

вою ефективності художнього виховання є доречно поєднання художнього слова, музики й образотворчої діяльності, їх взаємний вплив, взаємне збагачення.

У розділі «Привчаємось працювати» матеріал розподілено за видами праці: праця в природі та господарсько-побутова. Для дітей дошкільного віку трудові завдання, поперше, корисні у виховному плані, адже формують відповідні моральні навички (берегти і підтримувати чистоту, порядок, допомагати, долати труднощі, радіти успіхам, доводити розпочате до кінця), а по друге — надзвичайно цікаві, бо дають змогу самостійно творити (виготовляти художні сувеніри тощо).

Роботу за розділом «Музична скарбничка» організовує музичний керівник за окремим планом.

Згідно з методичними рекомендаціями до програми «Дитина» щодо неперевантаження дітей організованими формами діяльності заняття поділені на фронтальні, підгрупові й індивідуальні. Фронтальні заняття бажано проводити в першій половині дня, підгрупові, на розсуд вихователя, в першій або другій половині, а індивідуальні — протягом усього дня. У плані обов'язкові підгрупові заняття виділені словом «Тема».

У посібнику також подано допоміжний практичний матеріал — дидактичні ігри та художні твори.

На допомогу вихователям у посібнику подано додатковий матеріал: рухливі та дидактичні ігри, художні твори та завдання для індивідуальної роботи на розвиток логічного мислення і дрібної моторики.

Окрім того, CD, що додається до посібника, містить корисні матеріали з різних видів діяльності дошкільнят.

РІЧНИЙ БЛОЧНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН РОЗВИВАЛЬНО-ВИХОВНОЇ ЗАЙНЯТОСТІ ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Назва блоку	Тема тижня	Місяць
Дитячий садок (2 тижні)	1. Здрастуй, дитячий садок	Вересень
	2. Квіти нашого дитячого садка	
Осінні явища природи (2 тижні)	1. Заглядає сонечко до нас у віконечко	
	2. Вітер, вітер, вітерець	
Дари осені (2 тижні)	1. Дари осені (фрукти)	Жовтень
	2. Дари осені (овочі)	
Ходить осінь полем, гаєм (2 тижні)	1. Осінні дерева, куці	
	2. Пернаті наші друзі (птахи)	
Подорож містом (1 тиждень)	Подорож містом	
В гостях у лісових друзів (3 тижні)	1. Білочка та зайчик-пострибайчик	Листопад
	2. Вовчик-братик (дикі тварини)	
	3. Хто як до зими готується?	
Магазин одягу та взуття (1 тиждень)	Магазин одягу та взуття	
Зимонька-зима (3 тижні)	1. Зима-чарівниця (грунт, вода, сніг)	Грудень
	2. Дикі тварини взимку	
	3. Кришталева зимонька (повітря, мороз)	
Народні свята і традиції (2 тижні)	1. Новий рік (свято ялинки)	Січень
	2. Різдво	
Холодно взимку птахам і тваринкам (2 тижні)	1. Зимуючі птахи	
	2. Хто як зимує? (дикі тварини — ведмідь)	
Квіти на підвіконні (кімнатні рослини) (1 тиждень)	Квіти на підвіконні (кімнатні рослини)	Лютий
Дитсадок — веселий дім, тут робота є усім (1 тиждень)	Дитсадок — веселий дім, тут робота є усім	
Ой який чудовий я (2 тижні)	1. Який я?	
	2. Про здоров'я треба знати, про здоров'я треба дбати	

Назва блоку	Тема тижня	Місяць
Мама, мамочка, матуся (2 тижні)	1. Мама лагідна моя	Березень
	2. Допоможемо матусі приготувати обід (побут сім'ї)	
Природа навесні (3 тижні)	1. Весняне сонечко	
	2. До нас повернулись пташки	
	3. Гарні квіти навесні (рослини, квіти)	Квітень
На пташиному дворі (3 тижні)	1. Півник з родиною	
	2. Жовтенькі клубочки ходять біля мамі- квочки	
	3. Гуска з гусенятами	
У бабусі на подвір'ї (3 тижні)	1. Котик Мурчик збирає друзів	
	2. Собака Жулька з цуценятами	Травень
	3. Коза з козенятами	
Цілюща водичка (1 тиждень)	Теплий дощик навесні	
Рослини на нашому подвір'ї (1 тиждень)	Квіти, кущі, дерева	

РОЗКЛАД ЗАНЯТЬ

Дні тижня	Фронтальні	Підгрупові
Понеділок	Зростаємо дужими	Художня література
Вівторок	1. Музична скарбничка. 2. Мова рідна, слово рідне	Чарівні фарби і талановиті пальчики (малювання)
Середа	Зростаємо дужими	Математична скарбничка (двічі на місяць)
Четвер	Музична скарбничка	Чарівні фарби і талановиті пальчики: ліплення (двічі на місяць); аплікація (двічі на місяць)
П'ятниця	1. Дитина у довкіллі (двічі на місяць). 2. Віконечко у природу (двічі на місяць)	Граючись зростаємо (конструктивно- будівельні ігри)

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	3
РІЧНИЙ ВЛОЧНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН РОЗВИВАЛЬНО- ВИХОВНОЇ ЗАЙНЯТОСТІ ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ	6
РОЗКЛАД ЗАНЯТЬ	7
ПЕРСПЕКТИВНИЙ ПЛАН НА БЕРЕЗЕНЬ	9
КОМПЛЕКСИ ГІМНАСТИКИ	10
Розгорнутий перспективний план за темою «Мама лагідна моя»	13
Розгорнутий перспективний план за темою «Допоможемо матусі приготувати обід (побут сім'ї)»	16
Розгорнутий перспективний план за темою «Весняне сонечко»	20
Розгорнутий перспективний план за темою «До нас повернулись пташки»	24
Рухливі ігри	28
Дидактичні ігри	38
Художні твори	46
ПЕРСПЕКТИВНИЙ ПЛАН НА КВІТЕНЬ	54
КОМПЛЕКСИ ГІМНАСТИКИ	56
Розгорнутий перспективний план за темою «Гарні квіти навесні» (рослини, дерева)	58
Розгорнутий перспективний план за темою «Півник із родиною»	63
Розгорнутий перспективний план за темою «Жовтенькі клубочки ходять біля квочки»	66
Розгорнутий перспективний план за темою «Гуска з гусенятами»	70
Розгорнутий перспективний план за темою «Котик Мурчик збирає друзів»	74
Рухливі ігри	78
Дидактичні ігри	88
Художні твори	96
ПЕРСПЕКТИВНИЙ ПЛАН НА ТРАВЕНЬ	105
КОМПЛЕКСИ ГІМНАСТИКИ	106
Розгорнутий перспективний план за темою «Собака Жулька з цуценятами»	108
Розгорнутий перспективний план за темою «Коза з козенятами»	112
Розгорнутий перспективний план за темою «Теплий дощик навесні»	117
Розгорнутий перспективний план за темою «Квіти, куці, дерева»	121
Рухливі ігри	124
Дидактичні ігри	136
Художні твори	144
ФІЗКУЛЬТУРХВИЛИНКИ	153
ЗАВДАННЯ ДЛЯ ІНДИВІДУАЛЬНОЇ РОБОТИ НА РОЗВИТОК ЛОГІЧНОГО МИСЛЕННЯ ТА ДРІБНОЇ МОТОРИКИ	160